

Grundlæggende undervisningsmateriale

Vejledning og rådgivning af patienter/klienter og pårørende

44351

Udviklet af:

Lise Knokgård og Jørgen Mohr Poulsen
Social- og Sundhedsskolen i Vejle Amt
6. Julivej 67
7000 Fredericia
Tlf.: 7561 0288

Vejledning og rådgivning af patienter/klienter og pårørende

Grundlæggende undervisningsmateriale

---

1. Uddannelsesmålets sammenhæng til FKB og TAK'er

”Vejledning og rådgivning af patienter/klienter og pårørende” hører til i den fælles kompetencebeskrivelse nr. 2692, ”Omsorg, sygepleje og pædagogisk arbejde”. FKB'en kan findes på <http://2004.efteruddannelse.dk>.

Uddannelsesmålene er relevante for flere af målgrupperne i FKB'en, primært social- og sundhedsassistenter eller lignende.

Kompetenceudviklingen har fokus på følgende arbejdspladser inden for jobområdet:

Sygehuse, psykiatriske botilbud, leve-bo-miljøer, støttecentre, væresteder, værksteder, dagcentre, kommunale støtte- og kontaktpersoner.

Arbejdsfunktioner

Den primære arbejdsfunktion vil være at kunne vejlede og rådgive i forskellige patientrelaterede situationer og kontinuerligt reflektere og kvalificere sin vejledning og rådgivning til gavn for pårørende og klient.

Uddannelsesmålene er relateret til flere andre uddannelser i den fælles kompetencebeskrivelse og skal kvalificere deltagerne indenfor disse felter. Det drejer sig om følgende uddannelser:

42665: Samspil og relationer i pædagogisk arbejde

42635: Brugerindflydelse i pædagogisk praksis

42643: Kontaktperson-funktionen i det prof. omsorgsarbejde

42672: Socialpsykiatri - introduktion

42637: Demens, et anderledes handicap

42673: Personer med demens, sygdomskendskab

42674: Personer med demens, aktiviteter og livskvalitet.

Deltagerforudsætninger

Deltagernes faglige forudsætninger i forhold til uddannelsesmålene vil være afhængige af arbejdsorganiseringen på den enkelte arbejdsplads, men vejledning og rådgivning bør ligge inden for jobfunktionen.

Struktur

Uddannelsen kan stå alene, men afhængig af arbejdsfelt kan den kombineres med andre uddannelser. Hvis deltageren arbejder inden for det psykiatriske område vil

Vejledning og rådgivning af patienter/klienter og pårørende

Grundlæggende undervisningsmateriale

”Socialpsykiatri” være relevant, eller hvis deltageren arbejder i skærmede enheder eller leve-bo-miljøer for demente vil forskellige demenskurser være relevante.

2. Ideer til tilrettelæggelse

Følgende mål danner baggrund for de valgte temaer:

- *Deltagerne kan skelne mellem rådgivning og vejledning og selvstændigt planlægge og gennemføre en vejlednings- og/eller rådgivningsindsats inden for aktivitets-, pleje- og omsorgsområdet med respekt for patientens/klientens og de pårørendes helhedssituation.*
- *De kender deres egen rolle og deres adfærds betydning i samspillet med patient/klient og pårørende og kan reflektere over dette og således kvalificere fremtidig vejledning og rådgivning til den enkelte.*
- *De har kendskab til de juridiske aspekter som tavshedspligt, omgang med personfølsomme data og lignende i forbindelse med vejleder-rådgiverrollen. De kan tage højde for etiske dilemmaer i rådgivnings- og vejledningsfunktionen.*

Tema 1

Fra behandling til samarbejde.

Med det formål at få patienten eller klienten til at bevæge sig fra passiv modtagelse af hjælp og støtte til aktiv involvering og medansvarlighed for egen situation vil det kunne understøtte læreprocessen at se det historiske rids op gennem tiden. Underviseren vil kunne sætte fokus på de samfundsmæssige skred, der er sket på oplevelsen af og synet på borgere med behov for vejledning og rådgivning, som f.eks. det skærpede fokus på pårørende i samarbejdet med patienter/klienter. Det vil være relevant at inddrage aktuel lovgivning omkring tavshedspligt, oplysningspligt, vold og tvang.

Tema 2

Egen arbejdssituation.

På baggrund af arbejdspladsens værdier diskuteres de konkrete opgaver, der ligger i det at vejlede og rådgive, i smågrupper, og essensen udtrækkes og deles med de andre deltagere. Temaer som etik og menneskesyn inddrages som et væsentligt

Vejledning og rådgivning af patienter/klienter og pårørende

Grundlæggende undervisningsmateriale

---

omdrejningspunkt.

Diskussion af vejledningens og rådgivningens karakter, eksempelvis:

- Afklaring af problemer og behov hos patient/klient/pårørende
- Fokus på at bibeholde social status
- Behov for at koordinere indsatsen med samarbejdspartnere
- Personorienteret vejledning og rådgivning er [betyder/indebærer], at mødet mellem den professionelle og brugeren er et engageret møde mellem mennesker

Tema 3

Vejledningens og rådgivningens dilemmaer.

Der vil uvilkårligt opstå dilemmaer i arbejdet, bl.a. fordi deltageren både skal være omsorgsgiver og støtteperson for patient/klient/pårørende og samtidig være myndighedsudøver i konkrete situationer.

Andre konkrete faldgruber kan være at fortælle patienten/klienten, hvad deltageren synes han/hun bør gøre i en given situation, på baggrund af en større erfaring og konkret viden i den givne situation og således overse de udtalte behov, patienten/klienten eller den pårørende rent faktisk har.

Den vanskelige vejledning og rådgivning kan være et essentielt område at tage op til diskussion, ligesom vejledning og rådgivning til borgere med en anden etnisk baggrund end dansk.

3. Opgaver, undervisningsmaterialer

Tema 1 (idéer)

Deltagerne introduceres til databasen retsinformation (www.retsinfo.dk), hvor man kan finde den/de relevante betænkninger, lovgivning, bekendtgørelser og vejledninger, der omhandler vejledning og rådgivning af patienter/klienter og pårørende, herunder lov om tavsheds- og oplysningspligt.

Erfarings- og vidensdeling vil tydeliggøre de divergenser, der ganske givet er mellem konkret lovgivning og reel praksis, og bidrage til fordybelse og refleksion over egen praksis.

Vejledning og rådgivning af patienter/klienter og pårørende

Grundlæggende undervisningsmateriale

Tema 2 (idéer)

Udarbejdelse af samtaleguide med pårørende, som kan anvendes til forberedelse af samtalen, til diskussion under samtalen og til personlig fordybelse og refleksion. Udarbejdelse af samtaleguide til vejledning og rådgivning af patienter og klienter, som eksempelvis kan indeholde følgende punkter:

- Oplevelse af nuværende situation
- Beskrivelse af hverdagen
- Tanker om fremtiden
- Kendskab til andre støttemuligheder
- Vejledning og rådgivning om konkrete problemstillinger
- Afslutning af samtalen

Det vil kunne være en yderligere hjælp at disponere samtalerne omkring et tema, hvor alle deltagere kan forberede sig på forhånd og maksimere udbyttet af den enkelte samtale, ligesom at vægte afklaring af tid og sted og fastholdelse af indgåede aftaler er af stor betydning.

Tema 3 (idéer)

For at optimere vejledningen og rådgivningen kan det f.eks. være en hjælp at udarbejde retningslinjer og guide for følgende:

- Undervisning/formidling til tværfaglige samarbejdspartnere, pårørende og patient/klient i forhold til konkrete problemstillinger
- Komme med forslag til konkret problemløsning
- Tale med pårørende omkring deres roller og mulighed for at hjælpe og støtte
- Etablere og koordinere kontakten til andre ressourcepersoner til gavn for patienten/klienten

4. Afholdelsesformer

Der vil til uddannelsen kunne anvendes flere afholdelsesformer. **Split:** hvor deltagerne tager uddannelsen over flere uger, og altså så er på arbejdspladsen imellem skoleperioderne. Her vil det være oplagt at tage ”teorien” med i praksisfeltet og afprøve den og evaluere erfaringerne i skoleperioderne.

Også delvis **netbaseret** undervisning kan anvendes med samme begrundelse som split. Uddannelsen kan også forløbe som **åbent værksted**, med undervisningsoplæg og vejledning til grupperne i selvvalgte problemstillinger, der dog er inden for målene. Dette vil være en oplagt mulighed for at få flere temaer i spil og ramme

Vejledning og rådgivning af patienter/klienter og pårørende

Grundlæggende undervisningsmateriale

forskellige læringsstile samt for at flytte læringsrum til praksis, EDB rum, bibliotek med mere.

5. Litteraturliste

Lykkemark Andersen, Joan m.fl.	Samtale i øjenhøjde	Gyldendal
Dalum, Peter	Hvordan taler man om livsstil?	Tobaksskaderådet
Jakobsen, Karin m.fl.	Multikulturel vejledning	Undervisningsministeriet
Damgaard, Irene & Nørlykke, Helle	Den personlige samtale	Hans Reitzels Forlag
Buhl, Jette & Flindt Pedersen, Jette	Den ægte dialog – i vejledning og rådgivning	Gyldendal Uddannelse 2001